Diplomantka: Bc. Anežka Bočková, učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů pro ZŠ, SŠ a ZUŠ – výtvarná výchova
Téma diplomové práce: Artificialismus jako specificky český směr mezi dvěma světovými válkami
Vedoucí diplomové práce: doc. PhDr. Jaroslav Bláha, Ph.D.

Náročnost zvoleného téma je daná především jeho komparačním charakterem, který diplomantka akcentuje i v anotaci. Vzhledem k tomu, že absolvovala katedru výtvarné výchovy na PedF UK a dějiny umění na FFUK a ukončila bakalářské studium na katedře českého jazyka a literatury, byla dostatečně odborně fundovaná na to, aby komparační téma zvládla. Odbornou fundovanost prokázala autorka v plné míře především ve výtvarné části práce. Čteme-li jednotlivé podkapitoly izolovaně, tedy vytržené z celkového kontextu, pak autorka přesvědčuje, že analytickou fázi práce zvládla perfektně, na vysoké odborné úrovni. To platí zejména pro kapilolu Artificialismus – charakteristika směru a hlavní principy.
Z hlediska dílčích analýz nemám v podstatě žádné vážnější námitky. I v dalších kapitolách je řada dobrých, ba i výborných postřehů – jsou však často roztroušeny jako skleróza.
Daleko větší úskalí jsou však spojena se specifičností metody komparace, která si vyžaduje stejně specifickou koncepci. A právě tato úskalí diplomantka nedokázala úspěšně překonat. Zádrhel je již na začátku anotace v tvrzení, že „diplomová práce má charakter komparační analýzy zabývající se artificialismem jako specificky českým směrem mezi dvěma světovými válkami“. Komparace znamená srovnávání – tedy srovnávání něčeho s něčím. V tematickém zaměření práce se logicky nabízí srovnání poetismu jako specificky českého literárního směru s artificialismem jako specificky českým výtvarným směrem v období mezi dvěma světovými válkami. Komparace obou směrů se v práci občas objevuje, ale nesystematicky a metodicky nepřesně či dokonce zmateně. Zmíněná komparace však měla být daleko rozsáhlejší, a to jak ve srovnání výtvarného umění a literatury první poloviny dvacátých let s důrazem na komparaci periody proletářské literatury (Wolker, Hořejší ad.) a obdobných tendencí ve výtvarném umění (sociální tendence, civilismus, primitivismus ad.), a radikální změnu roku 1923 v umělecké orientaci Devětsilu v celé šíři – tedy ve stručné komparaci různých druhů umění – s důrazem na poetismus. Totéž pak ve 2. polovině dvacátých let s preferencí proměnlivého vztahu artificialismu a poetismu atd.

To však není jediný problém celkové koncepce práce. Obecně platí, že nezbytnou zárukou kvality diplomové práce je osobitá koncepce, t.zn., že je postavená na jiných souvislostech než práce, z kterých diplomant vychází, což aktuální koherentní přístup umožňuje – jinak řečeno nabízí různé zorné úhly pohledů. Nezbytným základním předpokladem promyšlené koncepce je nekompromisní směřování k meritu problému v přehledné a přesně artikulované struktuře. Nejprve je třeba sledovaný problém zasadit do společensko-historických a kulturně politických souvislostí, které jsou po 1. světové válce specifické a pro charakter meziválečné avantgardy nezbytné. Další krok by měl již směřovat k Devětsilu jako klíčovému seskupení umělců meziválečné avantgardy. Další blok by byl již plně komparační a sledoval by vztah poetismu k artificialismu jak obecně, tak v konkrétních obrazech Štyrského a Toyen v komparaci s básněmi V. Nezvala ale i J. Štyrského. Teoretickou část by pak uzavřel plynulý přechod k surrealismu a nezbytné shrnutí.

Slabiny celkové koncepce práce jsou zřetelné již při pohledu do obsahu. Ten prozrazuje mozaikovitý charakter celkového uspořádání. Dokonce koncepce místy připomíná puzzle, protože některé podkapitoly, které jsou navíc rozděleny na ještě menší útvary, nejsou uspořádány ani chronologicky ani typologicky. Jsou jako střípky, které nejsou ukotveny v provázaných souvislostech a chceme-li očekávané souvislosti odhalit, musíme je opravdu poskládat jako puzzle. Nebudu rozebírat jednotlivé kapitoly, zaměřím se spíš na jednotlivé typologické a jiné prohřešky, kterých se diplomantka dopustila.

V celé teoretické části je jen sedm reprodukcí děl J.Štyrského a Toyen dohromady. To je žalostně málo, a to ze dvou důvodů. Výtvarné myšlení je vizuální, a proto musí být verbální tvrzení opřena o konkrétní obrazové ukázky. V pojetí diplomantky však reprodukce obrazu jsou spíš jako ilustrace, protože v textu o nich buď není ani zmínka nebo jen nepatrná. Jednou z hlavních zásad komparace je postup od komparační analýzy demonstrované na srovnání konkrétních děl a teprve pak můžeme dojít k zobecňující syntéze. Tím se dostávám k adekvátnímu problému z hlediska poezie z období poetismu, zejména z klíčových děl V. Nezvala v komparaci úryvků Nezvalových básní a obrazů Štyrského a Toyen. Vzácnou výjimkou je přímá konfrontace Štyrského obrazu Mořská kravata a Nezvalovy básně inspirované tímto obrazem. Nabízí se samozřejmě i jiné komparace obrazů Štyrského či Toyen a Nezvalových básní.

Tím zdaleka nekončí má lítost nad nevyužitým potenciálem vědomostí a schopností diplomantky, o kterých v žádném případě nepochybuji. Rozhodně však nemohu souhlasit s přehnaně sebevědomým závěrem diplomantky: „Podařilo se mi uceleně zmapovat jeden z nejpodnětnějších a nejinspirativnějších výtvarných směrů meziválečné avantgardy“, stejně jako s tvrzením, že je „neprávem opomíjený, který zařazením patří do Čech, ale významem nad Evropu“.

Rozhodně nejkvalitnější částí práce Výchovně vzdělávací souvislosti tématu, a to nejen z hlediska důsledně promyšleného projektu, ale i jeho realizace. To potvrzují reprodukované práce žáků a studentů. Svůj podíl na kvalitě didaktické části má i zkušená fakultní učitelka Mgr. Jana Jiroušková, s kterou svůj projekt diplomantka konzultovala a na její škole jej i realizovala. O to víc mě mrzí, že neměla potřebu konzultovat umělecko-historickou část práce se mnou jako vedoucím diplomové práce.

I přes značné výhrady k celkové koncepci doporučuji práci k obhajobě.

Návrh na hodnocení: velmi dobře

10.8. 2016 doc. PhDr. Jaroslav Bláha, Ph.D.